

ประเด็น สังคม ฉบับที่ B12	4 ก.พ. 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น ผลประโยชน์ของการสมรสเท่าเทียม	การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ที่มาพร้อมกับความเท่าเทียม	
ประเด็นสำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> - เนื้อหาสำคัญของ พ.ร.บ.สมรสเท่าเทียม - พ.ร.บ.สมรสเท่าเทียม ผลกระทบต่อสังคมไทย - ความท้าทาย และข้อกังวลต่อ พ.ร.บ. สมรสเท่าเทียม - บทสรุป และมุมมองสู่อนาคตของ พ.ร.บ.สมรสเท่าเทียม 	

สถาบันครอบครัว มีความสำคัญต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก แต่การสร้างครอบครัวในอดีตตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำกัดเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ที่มีการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวระหว่างบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยมีการ

อุปการะเลี้ยงดูและมีความสัมพันธ์ในด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันไปจากคู่สมรสที่เป็นชายและหญิง จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติบางประการในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อรองรับให้บุคคลเพศหลากหลายสามารถหมั้นและสมรสกันได้ ซึ่งจะทำให้มีสิทธิ หน้าที่ และสถานะทางครอบครัวเท่าเทียมกับคู่สมรสที่เป็นชายและหญิง เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวที่ก่อตั้งขึ้นระหว่างบุคคลไม่ว่าจะมีเพศใด

วันที่ 23 ม.ค.2568 ถือเป็นอีกหนึ่งวันประวัติศาสตร์ของประเทศไทย เมื่อ พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 24) พ.ศ.2567 หรือที่รู้จักกันในชื่อ "กฎหมายสมรสเท่าเทียม" มีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการ ทำให้ "คู่รักทุกเพศ" สามารถจดทะเบียนสมรสกันอย่างถูกต้องตามกฎหมายเป็นครั้งแรก การเดินทางของร่างกฎหมายสมรสเท่าเทียมของประเทศไทย ถือเป็นอีกก้าวสำคัญสู่สังคมเท่าเทียม โดยประเทศไทยถือเป็นประเทศแรกใน ASEAN (อาเซียน) และเป็นแห่งที่ 3 ของทวีปเอเชีย และยังเป็นแห่งที่ 38 ของโลกที่มีกฎหมายสมรสเท่าเทียมรองรับความรักของทุกคนอย่างเท่าเทียม กฎหมายสมรสเท่าเทียมถือเป็นการเปิดประตูสู่ความเท่าเทียมในชีวิตคู่ ช่วยให้คู่สมรสทุกเพศมีสิทธิเข้าถึงการคุ้มครองและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ อย่างเสมอภาคกัน การออกกฎหมายนี้ไม่เพียงสะท้อนถึงความก้าวหน้าทางกฎหมาย แต่ยังเป็นการส่งเสริมความเท่าเทียมในสังคมอย่างยั่งยืน

เนื้อหาสำคัญของ พ.ร.บ.สมรสเท่าเทียม

- การรับรองการสมรสระหว่างบุคคลเพศเดียวกัน: กฎหมายฉบับนี้ได้แก้ไขคำว่า “ชาย” และ “หญิง” เป็น “บุคคล” ซึ่งหมายความว่าบุคคลสองคนสามารถแต่งงานกันได้ โดยไม่คำนึงถึงเพศ นี่เป็นการเปิดโอกาสให้คู่รักเพศเดียวกันสามารถจดทะเบียนสมรสได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายเป็นครั้งแรกในประเทศไทย

- การเปลี่ยนคำเรียก: คู่สมรสจะไม่ถูกเรียกว่า “สามี-ภรรยา” อีกต่อไป แต่จะใช้คำว่า “คู่สมรส” แทน ซึ่งเป็นคำที่มีความเป็นกลางทางเพศมากกว่า

- การปรับอายุขั้นต่ำสำหรับการหมั้น และการสมรส: กฎหมายใหม่ได้ยกระดับอายุขั้นต่ำ สำหรับการหมั้น และการสมรสจาก 17 ปี เป็น 18 ปี ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานสากลในการป้องกันการแต่งงานในวัยเด็ก

สาระสำคัญของร่างกฎหมายสมรสเท่าเทียม		
	เดิม	ใหม่
สมรส	หญิง - ชาย	บุคคล
หมั้น	หญิง - ชาย	ผู้หมั้น - ผู้รับหมั้น
เพศ	หญิง - ชาย	บุคคลทั้งสองฝ่าย
อายุสมรส	17 ปี	18 ปี
ฟ้องหย่า	หญิง - ชาย	บุคคล

- การจดทะเบียนสมรสระหว่างคนไทยกับชาวต่างชาติ: กฎหมายฉบับนี้อ่อนุญาตให้คนไทย สามารถจดทะเบียนสมรสกับชาวต่างชาติ โดยใช้กฎหมายไทยได้ ซึ่งจะช่วยลดความซับซ้อนในกระบวนการทางกฎหมายสำหรับคู่สมรสข้ามชาติ

- สิทธิในการรับบุตรบุญธรรม: คู่สมรสเพศเดียวกันจะมีสิทธิในการรับบุตรบุญธรรมร่วมกันได้ เช่นเดียวกับคู่สมรสต่างเพศ

- สิทธิในการเรียกค่าทดแทน และการฟ้องหย่า: กฎหมายใหม่ยังรับรองสิทธิในการเรียกค่าทดแทน และเหตุฟ้องหย่าสำหรับคู่สมรสทุกคู่ โดยไม่คำนึงถึงเพศ

พ.ร.บ.สมรสเท่าเทียม ผลกระทบต่อสังคมไทย

จากการประกาศใช้กฎหมายสมรสเท่าเทียมนี้ทำให้เกิดผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อสังคมไทยในหลายด้าน ที่เห็นได้ชัดเจนคือ **ความเท่าเทียมทางกฎหมาย** ในการรับรองการสมรสบุคคลเพศเดียวกันเป็นก้าวสำคัญในการสร้างความเท่าเทียมทางกฎหมายสำหรับ LGBTQ+ ในไทย คู่รักเพศเดียวกันจะได้รับสิทธิ และความคุ้มครองทางกฎหมายเช่นเดียวกับคู่สมรสต่างเพศ ซึ่งรวมถึงสิทธิในการรับมรดก สิทธิในการตัดสินใจทางการแพทย์ และสิทธิในการได้รับสวัสดิการต่างๆ ในด้าน**ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ** การผ่านกฎหมายนี้แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของประเทศไทยในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และความเท่าเทียมทางเพศ ซึ่งอาจช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ของประเทศในเวทีระหว่างประเทศ และอาจส่งผลดีต่อความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศที่มีความก้าวหน้าในด้านสิทธิ LGBTQ+ **การยอมรับทางสังคม** ช่วยส่งเสริมการยอมรับความหลากหลายทางเพศในสังคมไทยมากขึ้น การที่รัฐให้การรับรองความสัมพันธ์ของคู่รักเพศเดียวกัน จะช่วยลดการตีตรา และการเลือกปฏิบัติต่อชุมชน LGBTQ+ ในระยะยาว **การคุ้มครองเด็ก** การยกระดับอายุขั้นต่ำสำหรับการสมรสเป็น 18 ปี จะช่วยปกป้องเด็ก

และเยาวชนจากการแต่งงานก่อนวัยอันควร ซึ่งสอดคล้องกับความพยายามระดับโลกในการยุติการแต่งงานในวัยเด็ก ผลกระทบที่สำคัญที่ไม่อาจมองข้ามได้อีกด้านคือ การส่งผลดีทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการบริการ หรืออุตสาหกรรมภาพยนตร์ ซีรีส์วาย นอกจากนี้ ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการแต่งงาน เช่น การจัดงาน การถ่ายภาพ และการท่องเที่ยวฮันนีมูน ก็อาจได้รับประโยชน์จากการเพิ่มขึ้นของความต้องการ

ความท้าทาย และข้อกังวลต่อ พ.ร.บ.สมรสเท่าเทียม

แม้ว่าการผ่านกฎหมายสมรสเท่าเทียมจะเป็นชัยชนะครั้งสำคัญ แต่ยังมี ความท้าทาย และข้อกังวลที่ต้องพิจารณา ทั้งการต่อต้านจากกลุ่มอนุรักษนิยม และ กลุ่มศาสนาบางกลุ่มที่มองว่าการสมรสเท่าเทียมขัดต่อค่านิยมดั้งเดิมของสังคมไทย จำเป็นต้องมีการสื่อสาร และให้ความรู้แก่สาธารณชนเพื่อลดความเข้าใจผิด และ ความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น ในการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และเท่าเทียมเป็นความท้าทายสำคัญ หน่วยงานภาครัฐ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้อง ได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้เข้าใจ และปฏิบัติตามกฎหมายใหม่อย่างถูกต้อง การ

ปรับปรุงกฎหมาย และนโยบายที่เกี่ยวข้อง การสมรส และครอบครัวอาจจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเพื่อให้ สอดคล้องกับกฎหมายสมรสเท่าเทียม เช่น กฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม ภาษี และการประกันสังคม ในเรื่อง ของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางสังคม ถึงแม้ว่ากฎหมายจะเปลี่ยนแปลง แต่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางสังคม อาจใช้เวลานานกว่า การต่อสู้กับการเลือกปฏิบัติ และอคติที่ฝังรากลึกในสังคมยังคงเป็นความท้าทายระยะยาว แม้แต่ภาคประชาสังคม และสื่อมวลชนก็ควรมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการนำกฎหมายสมรสเท่าเทียมไป ปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การให้ความรู้แก่สาธารณชนองค์กรภาคประชาสังคม และสื่อมวลชนควรทำหน้าที่ ในการให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจแก่สาธารณชนเกี่ยวกับเนื้อหา และความสำคัญของกฎหมายใหม่ การ นำเสนอเรื่องราว และประสบการณ์ของคู่รักเพศเดียวกันช่วยสร้างความเข้าใจ และการยอมรับ

เมื่อกฎหมายสมรสเท่าเทียมมีผลบังคับใช้แล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อม ทั้งการปรับปรุงระบบทะเบียนของกรมการปกครอง และสำนักทะเบียนราษฎรจำเป็นต้องปรับปรุงระบบทะเบียน สมรสให้รองรับการจดทะเบียนสมรสของคู่รักเพศเดียวกัน รวมถึงการแก้ไขแบบฟอร์ม และเอกสารที่เกี่ยวข้องให้มี ความเป็นกลางทางเพศ การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนสมรส และการให้บริการแก่ประชาชน จำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับกฎหมายใหม่ และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการเลือกปฏิบัติ และความเข้าใจผิด การประชาสัมพันธ์ และให้ข้อมูล หน่วยงานภาครัฐควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ และคู่มือให้ ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิ และหน้าที่ตามกฎหมายใหม่ รวมถึงขั้นตอนการจดทะเบียนสมรสสำหรับคู่รัก เพศเดียวกัน หรือแม้แต่การปรับปรุงนโยบาย และระเบียบปฏิบัติ ของหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนต้องทบทวน และปรับปรุงนโยบาย และระเบียบปฏิบัติภายในองค์กรให้สอดคล้องกับกฎหมายใหม่ โดยเฉพาะในเรื่องสวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ของพนักงานอีกด้วย

บทสรุป และมุมมองสู่อนาคตของ พ.ร.บ.สมรสเท่าเทียม

การประกาศใช้กฎหมายสมรสเท่าเทียมในประเทศไทยนับเป็นก้าวสำคัญในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และ ความเท่าเทียมทางเพศ ประเทศไทยได้ก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการรับรองสิทธิของ ชุมชน LGBTQ+ อย่างเป็นทางการ อย่างไรก็ตาม การผ่านกฎหมายเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลง ความ ท้าทายที่สำคัญในอนาคต คือ การทำให้ความเท่าเทียมทางกฎหมายกลายเป็นความเท่าเทียมในทางปฏิบัติ การ

เปลี่ยนแปลงทัศนคติทางสังคม และการจัดการเลือกปฏิบัติในชีวิตประจำวันเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลา และความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม ในขณะเดียวกัน การผ่านพ.ร.บ.สมรสเท่าเทียมนี้ อาจเป็นแรงบันดาลใจให้ประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค พิจารณาการรับรองสิทธิของชุมชน LGBTQ+ มากขึ้น ประเทศไทยมีโอกาสที่จะเป็นแบบอย่าง ในการส่งเสริมความเท่าเทียม และการยอมรับความหลากหลายทางเพศในระดับภูมิภาค

ในการแก้ไขกฎหมายครอบครัวครั้งนี้ คงมิใช่การแก้ไขครั้งสุดท้าย กฎหมายครอบครัวเป็นกฎหมายที่มีพลวัตเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพสังคมและวิถีชีวิตของคนในสังคม และยังมีข้อคิดหลายประการสำหรับการเตรียมการปรับปรุงกฎหมายครอบครัวต่อไป เช่น ประเด็นเรื่องบิดามารดา (บุพการี) และบุตร และผู้ปกครองในบริษัทของครอบครัวของผู้มีความหลากหลายทางเพศ อีกประเด็นที่น่าสนใจคือการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญที่มีคำวินิจฉัยว่าสิทธิของคู่สมรสในการเรียกค่าทดแทนจากผู้เป็นมือที่สามตามมาตรา 1523 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ ทำให้อาจจะมีประเด็นเชื่อมโยงไปถึงการปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของคู่สมรสจากการนอกกายนอกใจในอนาคต

ท้ายที่สุด การประกาศใช้กฎหมายสมรสเท่าเทียมไม่เพียงแต่เป็นชัยชนะสำหรับชุมชน LGBTQ+ เท่านั้น แต่ยังเป็นก้าวสำคัญสู่สังคมที่เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความหลากหลายมากขึ้น เป็นการยืนยันว่าความรัก และความผูกพันไม่ได้ถูกจำกัดด้วยเพศสภาพ และทุกคนควรมีสิทธิเท่าเทียมกันในการสร้างครอบครัว และใช้ชีวิตอย่างมีความสุข แต่ต้องตระหนักว่ายังมีงานอีกมากที่ต้องทำเพื่อสร้างสังคมที่เท่าเทียม และเป็นธรรมอย่างแท้จริง การผ่านกฎหมายสมรสเท่าเทียมเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการเดินทางที่ยาวไกล แต่ก็ก้าวแรกที่สำคัญที่จะนำพาประเทศไทยไปสู่อนาคตที่ทุกคนสามารถใช้ชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี และเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงรสนิยมทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศ

พ.อ.หญิง ฌัก ภัคคะกรณ์
อจ.ทก.สมย.วทบ.

อ้างอิง

สามารถเข้าถึงได้จาก :

สมรสเท่าเทียมผ่านแล้ว สิทธิชุมชน LGBTQ ไทยเป็นอย่างไรบ้าง?

<https://www.bbc.com/thai/articles/crl8d6x62wdo>

<https://www.thecoverage.info/news/content/3693>

<https://www.thaipbs.or.th/news/content/347985>

<https://www.ilaw.or.th/articles/50174>

[‘สมรสเท่าเทียม’ ก้าวสำคัญกฎหมายครอบครัวไทย: สาระสำคัญและเรื่องที่ยังไปไม่ถึง - The 101 World](#)